

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ЗРОСТАННЯМ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація

Досліджуються теоретичні аспекти економічного зростання при прийнятті певних управлінських рішень. В статті зазначається, що для забезпечення сталого функціонування та економічного зростання держави в умовах мінливого середовища слід бути чутливим до реалізації системного підходу до управління процесом своєї життєдіяльності як універсальної методології аналізу. В контексті реалізації грошово-кредитної політики автором розглядається можливість використання синергетичного ефекту економічного зростання. В статті розглядається доцільність розробки універсального алгоритму управління економічним зростанням, який дасть змогу адаптувати його для будь-якої економічної системи. Доведено потребу застосування формульного підходу при прийнятті управлінських рішень економічного зростання.

Ключові слова: економічне зростання, управлінські рішення, грошово-кредитна політика, державна фінансова політика, фінансово-економічна система.

А.Х. Иляшенко, д.э.н.,

Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ, г. Черновцы

УПРАВЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИМ РОСТОМ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ

Аннотация

Исследуются теоретические аспекты экономического роста при принятии определенных управленческих решений. В статье отмечается, что для обеспечения устойчивого функционирования и экономического роста государства в условиях меняющейся среды следует быть чувствительным к реализации системного подхода к управлению процессом своей жизнедеятельности как универсальной методологии анализа. В контексте реализации денежно-кредитной политики автором рассматривается возможность использования синергетического эффекта экономического роста. В статье рассматривается целесообразность разработки универсального алгоритма управления экономическим ростом, который позволит адаптировать его для любой экономической системы. Доказана потребность применения формульного подхода при принятии управленческих решений экономического роста.

Ключевые слова: экономический рост, управленческие решения, денежно-кредитная политика, государственная финансовая политика, финансово-экономическая система.

Постановка проблеми. Економічне зростання є найскладнішим об'єктом державної фінансової політики, що потребує врахування особливостей галузевої та територіальної структури господарства, визначення специфіки умов нагромадження капіталу, особливостей функціонування ринку праці, зайнятості та кадрового забезпечення. Додавши до цього диспропорційність фінансового розвитку різних регіонів країни, перед державними

управліннями вимальовується надскладне завдання врахування численної кількості факторів впливу на процес економічного зростання.

Сьогодні економічна система пропонує безліч механізмів забезпечення економічного зростання, які можуть змінюватись та трансформуватись залежно від поставлених цілей та завдань. Однак ключовим елементом функціонування цієї всієї системи, є людина, тобто управлінець, який безпосередньо реалізує складну схему взаємовідносин, використовуючи наявні інструменти та важелі для того, щоб забезпечити економічне зростання. Саме тому актуального питання набуває процес оптимізації управління таким чином, щоб забезпечити економічне зростання, який би не мав відтінків суб'єктивності. Тобто проблема полягає в тому, як забезпечити стабільне економічне зростання шляхом формування оптимального механізму управління ним, який би не залежав від компетенції та рівня фахівця, що управляє ним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній економічній літературі проблеми економічного зростання досліджуються багатьма вченими. Серед них варто відзначити роботи В. Гейця, А. Даниленка, А. Гриценка, А. Гальчинського, Я. Жаліло, Н. Татаренко, В. Федоренко та інших науковців. Серед зарубіжних учених, дослідження яких присвячені даній проблемі, необхідно назвати Г. Дейлі, Д. Габор, Н. Дугалс, Ф. Роберт та інших.

Мета і завдання дослідження. Опрацювавши дослідження провідних фахівців з теорій економічного зростання, відзначимо, що значною мірою науковці досліджують процес економічного зростання як суб'єктно-об'єктний процес, тобто вибудовують шлях від суб'єктивного управління об'єктивною категорією.

У зв'язку з цим виникає необхідність і потреба детального вивчення процесу управління економічним зростанням, який би мінімізував частку суб'єктивності в процесі управління і сформував новий процес типу "об'єктивного управління економічним зростанням".

Виклад основного матеріалу. Будь-якій економічній системі притаманна циклічність розвитку, економічне зростання не є винятком. На практиці доволі складно забезпечити стабільність економічного зростання, саме тому інтерес до піднятої проблеми існує вже декілька століть.

Для забезпечення сталого функціонування та економічного зростання держави в умовах мінливого середовища воно повинно змінити певний потенціал адаптації розвитку значущих чинників, бути чутливим до реалізації системного підходу до управління процесом своєї життєдіяльності як універсальної методології аналізу, яка застосовувана: 1) для обґрунтування системних ознак економічного зростання; 2) для виявлення ступеня впливу

економічних законів на процеси життєдіяльності, росту і розвитку економіки держави.

З іншого боку управлінці, які покликані реалізовувати управлінські рішення щодо забезпечення стійкого економічного зростання за умов достатнього рівня їхньої компетенції, повинні володіти достатнім обсягом інформації, яка дасть змогу вчасно і максимально ефективно прийняти відповідне управлінське рішення.

Для цього в економіці існує безліч показників та індикаторів, за допомогою яких управлінець може спрогнозувати та передбачити майбутній стан системи і за умови появи ризиків нівелювати їх. Однак для правильної побудови стратегії або прогнозу розвитку ситуації, а відтак і забезпечення економічного зростання необхідно володіти колосальним масивом інформації та аналітичних даних. Так, для того, щоб можна було вести мову про окрему чітко визначену траєкторію розвитку, необхідно задати початкові умови з нескінченно високою точністю. Іншими словами, дослідникам потрібна була б нескінченна інформація, зумовлена нескінченною кількістю цифр, необхідних для завдання початкових даних.

Одна й та сама причина за схожих обставин породжує одні й ті самі наслідки. Якщо відбувається подія X , то завжди матиме місце подія Y , до тих пір поки зберігатиметься умова A . Отже, коли нам відомі передумови і закони розвитку, то спираючись на них, незалежно від часових вимірів, можна передбачити базові характеристики процесів, не лише тих, що розвиваються (тобто поточних), а й тих, що виникнуть у майбутньому.

Виходячи з окресленого, випливає, що побудувати універсальний механізм управління економічним зростанням надзвичайно складно, оскільки для кожного окремого випадку вихідні умови забезпечення економічного зростання а також рівень компетенції осіб, які безпосередньо реалізовуватимуть його, відрізнятяться. Саме тому більш доцільною є розробка універсального алгоритму управління економічним зростанням, який дасть змогу без проблем адаптувати його до будь-якої економічної системи, а ефективність його функціонування якісно не страждатиме від рівня компетенції виконавців.

Головним джерелом усіх цих можливостей стає управління, цілеспрямована діяльність, компетентність і заповзятливість керівника і спільна робота всього апарату управління.

Створювати умови для цього повинна раціонально побудована організація управління. Значущими є використання нових засобів керування для даної організації – впровадження новаторські заходи в сфері ресурсного забезпечення економічного зростання.

Для того щоб сформувати передумови для економічного зростання, потрібно виробити політику, яка змушуватиме сьогодні працювати на майбутнє.

Перший принцип такої політики, фундамент для всіх інших, можна сформулювати в такий спосіб: треба перестати жити вчорашнім днем. Передусім – вивільнити ресурси, що витрачаються на підтримку тих напрямків діяльності, які вже не сприяють підвищенню продуктивності й ефективності. Не можна створити завтрашній день, озираючись на учорашні досягнення. Збереження того, що іде безповоротно, вимагає величезної витрати сил і часу. На підтримку технологій і виробництв учорашнього дня держава витрачає свої рідкісні і дорогоцінні ресурси та насамперед, сили і час найбільш досвідчених і висококваліфікованих працівників, причому завжди безрезультатно.

Другий принцип управління економічним зростанням полягає в плановій побудові організаційної ієрархії управління. Саме поступове реформування інституційного апарату державного управління із побудовою чіткої та зрозумілої ієрархії дасть змогу в майбутньому нівелювати некомпетентність керівників, управлінців та виконавців, оскільки така організаційна структура просто не сприйматиме фахівців невідповідної компетенції.

У контексті ієрархічного підходу організації управління економічним зростанням мається на увазі використання стратегічного планування економічного зростання із врахуванням існуючих ієрархічних особливостей, що мають підсилювати, а не послаблювати прийняті рішення, а відтак створювати додатковий синергетичний ефект.

З цієї ж причини дуже проблематичним уявляється і використання традиційних методів оптимізації процесу управління економічним зростанням. Процес оптимізованого управління дає гарні результати в стабільних умовах, коли завдання зводиться до досягнення найвищої ефективності. За високого ступеня непевності оптимізація, на думку Б. Карлофа, втрачає будь-який зміст, оскільки ключові параметри в оптимізаційних моделях задаються або неточно, або невірно.

Існує низка проблем, які виникають при використанні оптимізаційних підходів. Їхні недоліки визначені характером моделей математичного програмування, «жорсткість схеми» їхньої побудови, спеціальні вимоги до форми запису обмежень і цільової функції, що забезпечують реалізацію алгоритмів оптимізації рішення, призводять найчастіше до неадекватності побудованої моделі реальної дійсності.

При цьому частина взаємозв'язків економічної системи визначається в моделі спрощено, а частина зовсім не враховується. Тому отримане оптимальне рішення для реальної економічної системи не є найкращим.

Невирішеними залишаються також проблеми багатокритеріальності в завданнях оптимізації. На думку Р. Акоффа, застосування методів оптимізації є більш корисним і доцільним у тактичному, а не в стратегічному плануванні.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Неможливість застосування для цілей стратегічного управління традиційних формалізованих моделей і методів прийняття рішень, які використовуються у дослідженні операцій та математичному моделюванні, пояснюється також і тим, що більшість цих моделей базується на тому, що всі можливі альтернативи відомі заздалегідь. Вибір же полягає у встановленні найкращої альтернативи із заздалегідь визначеною сукупністю варіантів. Саме для цього найкраще використовувати метод динамічного прогнозування.

За допомогою методу динамічного прогнозування можна здійснювати не лише оптимізацію багатоетапних процесів, а й спрогнозувати кінцевий ефект від реалізації стратегії управління економічним зростанням, виходячи не лише із загальних інтересів системи загалом, але враховуючи кожен її етап реалізації. Так, нехай результат економічного зростання є взаємодією елементів у фінансово-економічній системі на кожному кроці « k » і визначається n -мірним вектором:

$$S^k = (S_1^k, S_2^k, \dots, S_n^k), \quad (1)$$

де, $S_1^k, S_2^k, \dots, S_n^k$ – показники стану фінансово-економічної системи.

Причому подальший розвиток фінансово-економічної системи, а відтак і її економічне зростання, залежить від наявного стану S^k і не залежить від того, як він був приведений у цей стан.

Процес управління фінансово-економічною системою та її елементами в напрямі забезпечення економічного зростання складається із певної кількості кроків, які можна означити як $k = 0, N$. На кожному кроці відбувається вибір варіанта управлінського рішення системою чи елементом системи, виходячи із бажання забезпечити економічне зростання. У формульному вигляді варіанти управлінських рішень щодо забезпечення економічного зростання можливо подати у вигляді:

$$V^k = (V_1^k, V_2^k, \dots, V_n^k), \quad (2)$$

де, V^k – варіант управлінського рішення на k -кроці.

У результаті прийнятого управлінського рішення фінансово-економічна система видозмінюється і набуває нового стану, а отже нового значення набуває і економічне зростання, що математично можна відобразити як: $S^{k-1} \rightarrow S^k$. Тобто все це, враховуючи їх функціональну залежність, можна представити як:

$$S^k = f(S^{k-1}, V^k), \quad (3)$$

Кожне управлінське рішення щодо забезпечення економічного зростання на k -кроці може мати декілька результатів їхнього прийняття:

- отримання позитивного ефекту (приріст системи);
- отримання негативного ефекту (реcesія системи);
- досягнення попереднього стану розвитку системи.

Відповідно, і результат функціонування всієї фінансово-економічної системи, який може бути отриманий в результаті прийняття управлінських рішень, залежить від двох зазначених змінних: попереднього стану системи та варіанту управлінського рішення. Залежно від кількості кроків, а відтак і управлінських рішень, економічне зростання (загальний результат (ефект)) функціонування фінансово-економічної системи простору буде відображатись як:

$$W_k = \sum_{k=1}^N W_k(S^{k-1}, V^k). \quad (4)$$

При формуванні задач із умовою оптимальності основним її завданням є знайти саме таке управлінське рішення V^k щодо забезпечення економічного зростання системи для кожного кроку $k = 0, N$, щоб отримати максимальний дохід W^k за N кроків.

Виходячи із зазначеного, задача для визначення оптимального процесу управління економічним зростанням фінансово-економічної системи полягає в тому, щоб знайти такі управлінські рішення V^k щодо економічного зростання на відповідному кроці $k = 0, N$, які призводять до його позитивного прояву (рис. 1).

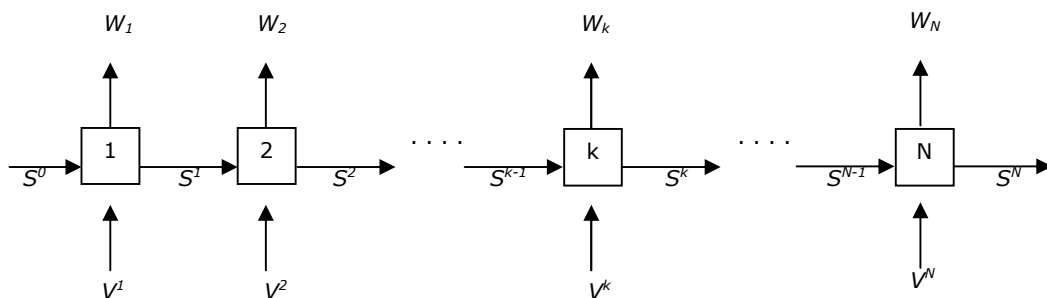

Рис. 1. Можливість формування економічного зростання фінансово-економічної системи за умови окремого варіанту прийняття управлінського рішення (W – отримуваний ефект, V – варіант управлінського рішення, S – стан системи)

З цього слідує, що кожен суб'єкт управління процесом економічного зростання, фінансово-економічною системою або окремим її елементом в тому чи іншому випадку, керуючись логікою та типовою поведінкою, прагне максимізувати ефект від її управління, а отже будь-яке його прийняття управлінське рішення буде виходити із позиції досягнення максимального результату $W^k \rightarrow \max$ при $V^k \rightarrow \max$.

Зокрема, у випадку досягнення умови $W^k \rightarrow \max$, можемо говорити про нормальну адитивну систему і правильні прийняті управлінські рішення, що призводить до стійкого економічного зростання в країні.

Список використаних джерел:

1. Титов В. В. Оптимизация управления промышленной корпорацией: вопросы методологии и моделирования : монография / В. В. Титов. – Новосибирск : ИЭОПП СО РАН, 2007 (Новосибирск). – 255 с.
2. Гальчинський А. С. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань : монографія / А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2013. – 472 с.
3. Рыбаков Ю. Л. Принципы формирования слабого низкочастотного вихревого магнитного поля (ВМП) для общего воздействия на организм человека / Ю. Л. Рыбаков // Мед. физика. – 2004. – №2 (22). – С. 52-59.
4. Анищенко В. С. Сложные колебания в простых системах / В. С. Анищенко. – М. : Наука, 1990. – 312 с.
5. Карпінський Б. А. Синергетика: еволюція поглядів та прояв управлінських рішень у фінансово-економічному просторі / Б. А. Карпінський, В. О. Григоренко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 23.7. – Частина I. – С. 366-375.

Anfisa Ilyashenko, Doctor of Economic Sciences,
Chernivtsi Trade and Economics Institute of KNTEU, Chernivtsi

**ECONOMIC GROWTH MANAGEMENT
IN THE IMPLEMENTATION OF MONETARY POLICY**

Annotation

The theoretical aspects of economic growth during certain management decisions making is investigated. The article states that to ensure sustainable operation and growth of the state in a changing environment the state should be sensitive to the implementation of a systematic approach to managing their life as a universal methodology of analysis. In the context of monetary policy author is considering the use of a synergistic effect of economic growth. In the article the feasibility of developing a universal algorithm for management of economic growth that will enable it to adapt to any economic system is examined. The need for the application of the formula approach in management decisions of economic growth is proved.

Keywords: economic growth, management decisions, monetary policy, public financial policy, financial and economic system.

References:

1. Titov, V.V. (2007). *Optimizacija upravlenija promyshlennoj korporaciej: voprosy metodologii i modelirovanija* [Optimization Control Industrial Corporation: Questions Methodology and modelling]. Novosibirsk, 255 p. (in Russ.).

2. Halchynskiy, A.S. (2013). *Politychna noekonomika: nachala onovlenoi paradyhmy ekonomichnykh znan'* [Political noekonomika: Principles renewed paradigm of economics]. Lybed, Kyiv, 472 p. (in Ukr.).
3. Rybakov, Y.L. (2004). Principles of formation of a weak low-frequency vortex magnetic field (GWP) for the overall impact on the human body. *Med. fizika [Med. Physics]*, vol. 2 (22), pp. 52-59 (in Russ.).
4. Anishchenko, V.S. (1990). *Slozhnye kolebanija v prostykh sistemah* [Sophisticated fluctuations in simple systems]. Nauka, Moskva, 312 p. (in Russ.).
5. Karpinski, B.A. (2013). Synergetics: the evolution of opinion and expression-making in financial and economic space. *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin NLTU Ukraine]*, vol. 23.7, pp. 366-375 (in Ukr.).

УДК 336.14.352

Л.І. Карамушка,

Київська обласна державна адміністрація,
м. Київ

ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У КРАЇНАХ З РОЗВИНУТОЮ ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Анотація

Розкрито роль місцевих бюджетів як інструменту забезпечення соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Узагальнено та систематизовано досвід країн з розвинутою та трансформаційною економікою щодо формування місцевих бюджетів, використання інструментів регулювання міжбюджетних відносин. Обґрунтовано основні напрями розвитку місцевих бюджетів в сучасних умовах. Визначено, що на сучасному етапі ефективність і послідовність діяльності органів місцевого самоврядування залежить від системного стратегічного бачення основних напрямів розвитку системи формування місцевих бюджетів. Фінансова підтримка розвитку адміністративно-територіальних одиниць спрямована на підвищення їх конкурентоспроможності та раціональної просторової організації економічного потенціалу. Механізм формування та виконання місцевих бюджетів заснований на індикаторах ефективності та результативності, а також щорічної оцінки ефективності діяльності органів місцевого самоврядування, що дозволяє визначити ступінь досягнення стратегічних цілей і завдань.

Ключові слова: бюджетна система, місцеві бюджети, міжбюджетні відносини, міжбюджетні трансферти.

Л.И. Карамушка,

Киевская областная государственная администрация, г. Киев

ФОРМИРОВАНИЕ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ В СТРАНАХ С РАЗВИТОЙ И ТРАНСФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКОЙ

Аннотация

Раскрыта роль местных бюджетов как инструмента обеспечения социально-экономического развития административно-территориальных единиц. Обобщен и систематизирован опыт стран с развитой и трансформационной экономикой по формированию местных бюджетов,